

416①

~~1/49~~

R34/49

b

M.M.Schlodimela.

Collection of riddles and
proverbs from Moila's
Kosana.

1/7

0-1b

1

P.S. Ke lebetse xo ngwala kosana ke kosana e botse. E bolela ka Thswene letau, ka letsatsi le lengwe tau e kile ya (khumana) hlakana le thswene e tswa thabeng, byale tau ya belaela e be e bona nka thswene e utswitse bana ba yona koa thabeng ya botsisa thswene ya re: Otswa kae? Yona (thswene) ya re ke tswa dipupudung. Kosana eo xe e epelwa e re:

Mankele-mankele o tswa kae thabeng?

Ke tswa dipupudume.

E se be o lekile

Xa se ka leka thlabe

Nkane letsoxwana le tswetse

Xa se la tau le kwi

Ephetele tlou

Ke a feta Tlabe.

Ke moka thswene ya nana ya feta. Kosana ye ya ka xodimo e epelwa ke banenyana xe ba etisa.

Dithai le disathollo tsa tsona.

Thaii ka ya naso ka boya naso.

Thlaloso:- Ke moriti wa xaxo.

Thai , kxomo ya papa e wetse bodibeng ka sala ke swere ka mosela. Ke: Lefehlo.

2

Thaii: Bana ba motsatsi ba bina metlweng. Ke: pula.

Thaii thaii: Bana ba motsatsi ba apere tsa xo swana.

Ke: Manala a motho.

Thaii: Sa re koro;ke nosi xe (ya seatla) e tsena ka moleteng.

Thaii: Bana ba xeso ba kitimisana ba sa swarane: Ke: Maoto

koloi le xe a kitima a kase swarane.

Thaii: Kxomo ya xeso e wetse bodibeng ka bona ka nko.

Ke: leleme ka molomong.

Thaii: Thupana ntwiki-tswiki makalana e bea hloxong.

Ke: (mothahle) mohlahle.

Thaii: Mohlatswana wa mpurana.

Ke: tloo.

Thaii: Kxokolo setswala maboya.

Ke: Lekxopa.

Thaii: Papa xe a boya makxoweng re bona ka dixalasi.

Ke:

Thaii: Kxomo tseso di rile xe di tswa xo nwa meetse letlaba

tsa boya melomo e ye mesweu;

Ke: Monna, xoba banna ba ditedu xe ba nwele byalwa, o bona ka ditedu tsa bona.

Thaii: Ka ya borwa ka boya naso.

Ke: Moriti.

Thaii: Ka ya thsemong xo lema ka boya ke tladitse seatla.

Ke: Meriri xe e thlobilwe.

Thaii: Sa re dike.

Ke: Nosi.

Thaii: Ka ya toropong ka boyaka dinalete.

Ke: Methlwa ya ditloro xe e thlabile motho.

3 Thaii: Selekana naxa ka ya kae le kae ba se bona.

Ke: letsatsi.

K34/49

Thaii: Nko ya naxa.

Ke: Seolo.

Thaii: Sekxakxampana metsi se tsea kae?

Ke: Lexapu.

Thaii: Monna wa sexadi mosethsabe kxosi. Ke ntsi xe e momela motho le kxosi.

Thaii: Lexadima la manyokenyoke.

Ke: Tlala.

Thaii: Ka hlakana le Mma-Nakedi a ntothsa.

Ke: Khunkwane.

Thaii: Lerumo leso marupula ntlo.

Ke: musu.

Thaii: Ka ya borwa ke eja tsema ka boya ke ja tsema.

Ke: Mare.

Thaii: Ka ya borwa ke etetsa dikxonongono ka boya ke etetsa dikxonongono.

Ke: Merwana ya maoto.

Thaii: Mmane tswalela ntlo re raloke.

Ke: dithuthupe.

Thaii: Ngwanenyana e motso-motso.

Ke: pitsa ya xo apea.

Thaii: Mohlape moanya dikala ka fase re kxa metsi.

Ke: xo xama kxomo.

Thaii: Ka sepela ke khupile marama.

Ke: mpa.

Thaii: Ke sitwa xo kxa metsi xe ke bonabatho, ke lesokolodi.

Thaii: Ngwana mma mosepela fela.

Ke: Hlapi.

Thaii: Ka bea pitsa sebesong ka se e khumane.

Ke: Motho.

4 Thaii: Ke tlapa le sa tswarweng.

Ke: maru.

Thaii: Ke hlakane le morwa Raphiri a mphuthela difeisi.

Ke: mphoxo.

Thaii: Ntlo yeso e tletse ka banna ba basweu.

Ke: meno.

5

31 Diema.

1. Bore xosa le thibe ditsebe motho wa maaka o etla, ke lexokubu o tla a ahlama.

Ke xore motho a se ke a re xe a tla le ditaba tsa xaxwe, kudu xe e le huwane, a se ke a theeletswa.

2. Xo dula kxale ke moloko, ke xore xe batho ba tee ba ka no dulafelo xo tee lebaka le lelelele ba sa hoduxi ba ata, ba dira moloko o moxolo.

3. Pitsa ya sedutla xa e phaxexe, xo phaxexa ya moxako. Ke xore xantsi-ntsi o ka no bona bakxalabye ba batala-tala ba se a hwe, eupya xo chwa ba baswa-baswa.

4. O se bolele dinosi mola re rafa moka ke xore, o se re xe o okwa re swere taba e ngwe wena wa phakisa wa swara e sele.

5. Mollo o sa orwexo xa o nthse pale.

Ke xore o ka se ke wa re o sa dire selo wa tla wa khumana tefo ka xa sona.

6. Nko nkabe e na le mokhuduxo e be e ka khuduxa wa tloxela molomo, molomo ke seja-xobe, o timile nko e okametse.

Ke xore xe motho a ka re xe a dutse le motho kxaufsi le kxaufsi yo mongwe a dira byalwa, xomme bakeng sa xore a bitse wa ka lapeng le lengwe a nwa a le tee, xomme yo byalo o hlabya ka seema seo sa ka xodimo.

6

7. Pitea xo fawa e belaxo. Ke xore o ka se ke wa re xe ngwana e sa le thokamamo wa re o ya mmeka, o swanetse xore o beke yo a swanetsexo, wa kxopa.

K34/49

8. Letsoto lesebexo la xaxo e hloba le lla, ke xore selo xe e se sa xaxo xa o na taba naso, byaloka xe nka adima motho yo mongwe paasekela, le xe a e kitima makxwareng xa ana taba nayo ka xobane xa se ya xaxwe.

9. Phaxa ya xae xa e tseelwe lexotlo ke ya naxeng.

Ke xore motho yo mongwe wa lesoxana wa xo tswa naxeng tsa kxole a ka se ke a tseela benye xae mosetsana.

10. Xe leseka e laxo xa le kxokxomesetswe. Ke xore xe motho a eno le tokelo ya selo o ka se ke wa dira ka kxane. Ke seema sa bana ba kxosi, xe yo mongwe a baka boxosi.

11. Sefata-mollo se a ephatela, ke xore xe o ka bona motho a dira mosomo wa xaxwe xa a direle yo mongwe o a itirela .

12. Nama re tima mmesi monye-mphaka xre re ja ma e. Ke xore motho xe a ka khumana ba buile kxomo e bile e fetse, xomme yowe xa a swanela xo ngwathelwa nama ka xore xa a ka a soma, re tlo fa wa xo bua, ra tima wa xo tla ka xo besa. Ke seema se se somiswaxo ke banna kxorong xe ba eja nama.

7

13. Xa xo nta le lelxai ke dilumi ka moka. Phoso ke phoso xa ena bonyenyane.

14. Wa falela lepasa xa o le reme. Xe o kafalela motho wa re ke tlo mmona ka sa xore le xore o kase ke wa ba wa mmona. Kaka xe o ka bona ngwanenyana yo mobotse, wa mo duma, xomme waxa rera xore ke tlo mo nyala, o ka se mmone.

15. Lesasa le letala le ema ka la kxale. Ke xore xe o ka re o thoma xo bereka makxoweng yaba ka xeno xo na le dikxomo o tlo rua, fela xe o ka re o bereka yaba ka xeno xa no na le pudi ya leleme le letala o ka se be wa ba wa rua, ka xore tsa xo thekxa leruo la xaxo xa diyo, xomme o tla no bereka di etswa.

16. Tloxoong xa xo na bokhutamo. Ke xore xe o ka re o tloxa polaseng ya lelxowa le lengwe wa re ke ya xo mang mang yena xa a tswenye, o tlo swaba xe o khumana mesomo ya xona e bile e phala ya mo a tswaxo, xonne ba tla mmotse xore o rile kea thsaba byale nka xo se bokaone? N.E. Tloxoong ke mowe xo byalwaxo ditloo.

17. Sena-phefo xa se bontswe mollo. Ke xore o ka se ke wa re xe o kwa selo se xo tswenya wa no homola xa xo na yo a tloxo xo xo bothsa tsela, xe wena monye o sa itirele. O swanetse xore xe o nyaka selo o se hopele koba o se dire, ka xore xa xo ya tsebaxo sa ka pelong ya yo mongwe.

END. S 416